

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Probationibus. Consilium XCIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

probare; tamen ad factum & causam presentem relata, nihil operatur: ob id, quod nulla confessio hic invenitur in individuo per duos testes probata; & sic quamvis mille testes deponerent de singularibus confessionibus, nihil probarent. Geminatiōi quidem vim lubenter concedimus; sed geminationem in presenti causa negamus: & non tantum geminationem, sed in universum confessionem, *Castr. d. conf. 155*. Cum ergo duo hic concurrant, & defectus probationis singularium confessionum, & præterea confessioni hoc vitium insit, quod parte absente sit facta; † (nam confessio declaratoria actus præteriti ad sui validitatem requirit partis presentiam tunc, cum extra iudicium sit, *Panorm. in d. c. Cum dilectus nu. v.*) Verè dicimus, nihil momenti in his duabus depositionibus latere. Nam fundamentum actionis & intentionis est ipsa mutatio seu numeratio, quæ per nullum testem affirmatur: id autem quod probatur imperfectè, neque pro fundamento ab Actore proponitur, neque etiam proponi potest; quia huiusmodi confessioni vis inducendæ & constituendæ obligationis inesse non potest: neque enim inter modos obligandi usquam reperitur, *Castr. d. conf. 155*. Augentur præmissa, quod secundus testis deposuerit de indiscreta omnino confessione, quod scilicet Rea summam articulatam confessâ sit se debere Actori; de causa debiti, quoad aliquid confessâ sit Rea, nihil dicit. † Cum autem de iurè certissimum sit, simplicem confessionem etiam in presentia partis factam, & multo magis eâ absente, si nullam contineat causam, non habere vim & effectum obligationis, nisi causa probetur per Actorem in confessione se fundantem, *elegantèr Panorm. in c. Si cautio in prin. De fide instrum.* sequitur in hac causa, etiam si secundus testis contestem haberet, nihil nocituram ipsam confessionem per se: † tantoque minus, quod Actor se fundaverit non in confessione, sed in mutuo: quo casu ex recepta opinione, *Panorm. in d. c. Si cautio nu. 4*, etiam probatâ confessione Actor obtinere non debet. Quibus satis etiam enervatur depositio prædicti tertij testis: nam obstat ei singularitas & confessionis instabilitas ac infirmitas. Imò si propius inspicatur, de nulla confessione Rea deponit; quam scilicet ipse ex ore Rea audiverit: nam dicit se tantum vidisse & legisse instrumentum in quo Rea confitebatur. Iam verò quàm hoc distet à vera confessione ore probata & auribus exaudita, faciliè videbit D. Iudex. Apparet ergo ex hac consideratione nullâ ratione posse conjungi tertium & secundum testes: hic enim de confessione nuncupata, ille de scripta in instrumento deponit. Et cum secundi testis depositioni nullam vim inesse ex varijs circumstantijs ostenderit, certè minus momentum in testimonio tertij esse dicere possumus; † ob id, quod cum testium & instrumentorum par sit vis, *l. in excusandis. c. de fide instrum.* & instrumento facienti mentionem alterius, non credatur nisi illo altero quoque probato, *Aurb. Si quis in aliquo c. De edendo*, non possit huic testi referenti se ad instrumentum à se lectum credi, nisi eodem quoque instrumento probato; quod in hac causa factum non est. Præterea non major vis vel autoritas tribui potest huic depositioni, quàm ipsi instrumento, si pro-

Conf. Wamf. Tom. I.

batum esset. Iam verò si instrumentum probatum, & in hac causa exhibitum inveniretur id continere, quod hic testis deposuit, & sic quidem, quod ei instrumento nihil obijci posset quoad solemnitatem & fidem; adhuc tamen nihil probaret; † quia indiscreta esset confessio, nullam continens debiti causam: quo casu ex apertissima juris dispositione, nisi intervenierit exacta causæ probatio, Rea condemnari non posset, *d. c. Si cautio, l. Cum de debito §. fin. De probat.* Restat quartus testis, in quo hæc re non est necesse, nam de confessione Rea nihil deponit, sed de quadam epistola Rea ad tertium scripta, de qua nemo ex alijs testibus vel verbum unum meminit: unde in primis obstat ei singularitas. Secundò, nihil prodesse potest Actori veritas hujus depositionis; quia non deponit de aliquo debito Actoris, & ne per demonstrationem indicat Actorem; cum demonstratio vice hominis esse soleat. Denique & tertio, quia testis hic ex instrumento, hoc est, epistola & concordia dictum suum profert, non est illi soli credendum, nisi illis ipsis instrumentis prolatis, *d. Aurb. Si quis in aliquo*, juxta ea, quæ paulò ante ad invalidationem testis præcedentis diximus. Cum ergo nulla sit certitudo, nulla soliditas in omnium horum quatuor testium dictis; & præterea eadem dicta versentur circa illa, quæ & per plures affirmata, essent ad perfectam probationem infirma; & denique quod super principali basi & fundamento hujus actionis, hoc est mutatione, in qua se Actor fundavit, nulla omnino reperitur probatio, ne quidem semiplena: consequens est, ut non probatis istis, quæ actor suæ intentionis fundamenta proposuit, Rea omnino absolvi debeat.

De Probationibus.

S V M M A R I U M.

Probatio cognitionis.

1. Fratris filius matertera filio vel nepoti propior est.
2. Prescriptio ipsi iure possidentem non tunc.
3. Petitio hæreditatis 30. annis perit.
4. Citatio sola interruptit triennalem prescriptionem.
5. Prescriptio longissimi temporis extremum momentum requirit.
6. Ignorantia excusat adversus prescriptionem.
7. Qualitas sub qua agitur probanda.
8. Antiquitas temporis difficultatem probationis inducit.
9. Cognitionis probatio difficilis.
10. Testimonium de auditu recipitur in probanda cognitione.
11. Cognitionis probatio unde initium capiat.
12. Antiquitatem faciunt centum, imò quadraginta annis.
13. Temporis immemorialis probatio quor annis conficiatur.
14. Antiquitas quando in probationibus prodest.
15. Diversitas nominum, personarum diversitatem arguit.
16. Arma & insignia aliena nemo usurpare debet.
17. Fama probatio quando sufficit.
18. Pluralitas personarum non præsumitur.
19. Confessio unius ex correis non nocet alijs, nisi ad interruptendam prescriptionem.
20. Probationes supprimens quomodo puniatur.
21. Testibus

21. Testibus affirmantibus credendum, non negantibus.

22. Testimonium pueri de eo quod in impubere etate vidit, an valeat.

23. Testium variatio quando toleratur.

CONSILIVM XCIX.

EXCVSSIS cum diligentia ac ponderatis meritis causæ, quæ primùm in provinciali Concilio Traiectensi instituta fuit inter Petrum Colpyn maritum Arnoldinæ Vreys, eoque ac consortium suorum nominibus Actorem ex una, & Ludolphum de Zeghere, ac Gerardum de Haerlem aliosque plures eorum consortes Reos ex altera partibus; quæ tandem secundum præfatos Reos contra Actores per sententiam dicti Concilij terminata; nunc revisioni amplissimi Concilij Mechliniensis subiecta est: videtur nobis subscriptis eo loco esse dicta sententia, ut meritò nunc retractari & revocari debeat, ac secundum intentionem Actorum per omnia iudicari. Et quamvis scripturarum, testimoniorum, & instrumentorum multitudo, causæ examinationem primo conspectu difficilem facere videatur; superflua tamen, & in quibus propositæ litis cardo non consistit, refecando, atque ex magna multitudine eruendo, & ob oculos ponendo ea, quæ causæ verum statum continent, in unica tantùm difficultate nobis consistere videtur causæ status; an scilicet Ioannes Vreys dictæ Arnoldinæ & Lucie suæ sororis pater, fuerit frater naturalis & legitimus Bernardi Vreys: eo quippe probato, nulla dubitatio est, quin hæreditas Bernardi ad præfatam Arnoldinam, ejusque sororem Luciam ac illius hæredes pertineat; * quia fratris filia, matertera filio seu nepoti (quales se allegant Rei) ut gradu prior, ita quoque jure potior est, *Auth. post fratres.*

2. C. de legiti. hered.

Prius autem quàm in hujus difficultatis explanationem nos conijciamus, removenda est exceptio, quæ ex temporis lapsu oriri posset: à cujus quidem exceptionis usu Rei in principalibus scripturis, quarum copia Actoribus concessa est, semper abstinuerunt; sic quod ob id in decidenda causa illius aliqua ratio haberi non debeat, etiam si tempora à jure vel consuetudine præstituta verè lapsa essent: * longissimi enim temporis præscriptio ipso jure possidentem non tueretur, sed ita demùm, si obijciatur, *gloss. & DD. in l. traditionibus C. de pact. & in l. si quis emptorum in princ. C. de præscript. 30. vel 40. annor.* quia tamen Rei in fine causæ, & in ea scriptura, quæ instructiva magis, quàm assertiva est, hanc exceptionem, licet nulliter, obijciunt, removenda est. Variant admodum Rei in constituendo initio hujus præscriptionis: nam in prædicta novissima scriptura allegant Bernardum (de cujus hæreditate agitur) decessisse anno 1515, cum prius allegaverint eum mortuum esse anno 1515. † nimirum ut hæc ratione tam secundum terminos juris communis, quo triginta annis petitio hæreditatis, aliæque actiones excluduntur, *l. Sicut in rem. C. de præscript. 30. vel 40. annor. l. Hæreditatu. C. de petit. hered.* quàm ex notoria (uti proponitur) consuetudinaria præscriptione ditionis Ultrajectensis (quæ tertiam partem centum annorum requirit) hanc actionem diu ante illius

exercitium extirctam esse, demonstrare possent. Cæterùm diutius vixisse præfatum Bernardum constat: nam anno 1525. inter Bernardum & ejus uxorem initus est contractus reciprocos super usufructu superstiti relinquendo: item anno 1530. 19. Iulij constat Bernardum codicillos fecisse, & ex testimonijs testium per Reos productorum constat eundem Bernardum anno 1522. aut 1533. decessisse: ita ut tempore inchoatæ hujus litis (hoc est anno 1560. 13. Decembris, quo impetrata est adversus Reos citatio, eaque in illos executioni mandata 28. ejusdem mensis Decembris, subsecutâ Reorum comparitione in Januario proximo, & responsione in sequente Martio, ad complementum triginta annorum plus quàm biennium defuerit; * ita ut tricennalis præscriptio hic metui non debeat, propter civilem interruptionem, quæ per nudam etiam citationem, longissimi temporis præscriptio interrumpi & tolli solet, quia odiosa est, *l. Cum notissimi in princ. C. de præscript. 30. vel 40. annor. l. in l. ult. De eo per quem facta est. Did. Covarr. in c. Possessor. De R. l. lib. 6. part. 2. §. 1. 2. nu. 5.* sic quod nihil referat etiam in fine trichimii anni factam fuisse hanc interruptionem. * Nam licet in favorabilibus præscriptionibus brevioris temporis præscriptio intra paucos dies perficienda perfecta habeatur, *l. si fundum de fundo dotati;* tamen in longissimi temporis præscriptione idem permittendum non est. Sed etsi constaret Bernardum in dicto tricesimo (quo præfatos codicillos 19. Iulij scripsit) ante mensem decessisse, sic quod mense Julio aut aliquo posteriore præscriptio tricennalis completa omnino fuisset: † nihilominus tamen tantilli temporis excursus effectualiter nocere non deberet, propter ignorantiam, quæ Actores dicto Ioanni Vreys succedentes semper laborarunt; tam quoad jus ipsius competens, quàm quoad factum, unde hujusmodi jus causatur, *Phil. p. cornem conf. 328. Videt. ut in præsent. in fine vol. 1.* sic saltem quin ex officio per restitutionem integri Actoribus succurrendum sit, *Felin. in c. Vigilanti. col. 3. de præscript. Covarr. in d. c. Possessor. p. 3. §. 3.* præsertim propter extrajudiciales interpellationes & communicationes inter Actores & Reos interpositas, de quibus satis constat ex literis Gerardi ad Iulianam scriptis; atque item ex divisione ac transactione cum Ioanne Vreys facta, in qua inter alia reperitur reservativa clausula in favorem verorum proximorumque hujusmodi quondam Bernardi Vreys, qui in extera regione agere dicebantur.

Exceptione hæc remotâ, ad juris, quod Actores proponunt, dictæque difficultatis discussiōnem progrediamur. Et sanè cum Actores jussuum metiantur ex persona Ioannis Vreys, tanquam fratris prædicti Bernardi, inquirendum est non in hoc tantum, an ex Ioanne Vreys Arnoldina & Lucia nata sint; & ex Lucia Hannibal, Polia, ac Angela; verum etiam ac præcipuè in hoc, num Ioannes Bernardi frater fuerit. * Qui enim sub certa qualitate aut conditione agit, qualitatem seu conditionem probet per omnia necesse est, *l. 1. §. 2. De probat. l. 1. Quor. honor. & se suosque author. res in ea conditione, unde agitur, fuisse demonstrare debet, Baldus in l. Non ignorat. C. Qui accus. poss. An. §.*

in l. *Liberorum in princ. de his qui notant infamia*, Paul. Paris. cons. 115. Ioannes adversarius vol. 4. In demonstratione ac probatione primæ qualitatis seu cognationis, quod Actores sint liberi ex dicto Ioanne Vreys legitime nati, laborandum aut subsistendum non est: probatum enim id sufficientissimè est per testes Cameraci (ubi sedem sui matrimonij cum Gilletta Franckqueville habuit) productos; adversus quod Rei nihil exceperunt, sed velut tacitâ quadam confessione id agnoscunt, in exceptionibus adversus testes solam impertinentiam huiusmodi testimoniorum obiecterunt, quasi in proposito nihil prosit probasse hanc qualitatem & cognationem, nisi & illud probetur, Ioannem Vreys ex Everardo Vreys patre Bernardi natum fuisse; in eo totius causæ statum constituentes.

Difficilior est alterius qualitatis seu ulterioris cognationis probatio; sed tamen non omnino impossibilis: ut pleræque omnia, quæ vetustate, antiquitate, ac longi temporis lapsu obfucata & longius posita sunt, post, in c. *Licet ex quadam De testib. Aymo Cravet. de antiquit. temp. p. 1. §. Viso de fama*: in quibus sufficit probabilis seu verosimilem, & quæ ex præsumptionibus ac conjecturis constat probationem conficere, Bald. in *Aush. Quæ actiones in fin. C. De sacros. Eccles. Riminaldus cons. 93. Viso processu vol. 1. Marcus Ant. Natta cons. 378. Non videtur, vol. 2. Antiquitas enim temporis propter testium decedentium subtractionem, ac memoriæ labilitatem, probationis difficultatem inducit; ideoque levioribus, obliquis, indirectisque probationibus contenta est, c. *Cum causam De probat. Decius in c. Veniens 1. De testib. ** Præsertim in probanda cognatione, quæ ipsa se semper probatæ difficilis reputatur, etiam cessante magnâ antiquitate; ob id, quod non cadat in sensum testium, Pet. Ancher. cons. 52. Pro *clarior* nu. 8. & sic concurrente duplici difficultate ex materia & tempore, scrupulositas probationis exigenda non sit, sed sufficiat etiam ex sola fama aut alijs propinquis conjecturis confecta probatio, Innoc. in c. *Quid per novale*, & in c. *Veniens de verb. signif. Ant. de Burzio in d. c. Veniens 1. de testib. Phil. Decius consil. 595. Pro resolutione nu. 6. Nec usquam magis arbitrium & religionem suam iudex ad leviores probationes componere potest, quàm in cognationis & consanguinitatis probatione, Decius d. cons. 595. nu. 8.**

† Unde etiam receptum est, quod in probanda consanguinitate, temporis longinquitate interveniente, testimonium de auditu recipiatur, d. c. *Licet. ex quadam*; & quidem proclivius, si ad aliam materiam inducantur probationes cognationis, quàm ad causam matrimonij, tunc cum antiquitas ac temporis longinquitas excedit hominum memoriam, Franc. Arecin. cons. 37. *Sequendo ordinem nu. 3.* Cum ergo versetur in magna temporis antiquitate, & quæstio consanguinitatis non ob aliquod matrimonium iustificandum, sed ad successionem Bernardi tantum adipiscendam proponatur, sufficere debet Actoribus, si non per omnia directò & clarissimis, inconvincibilibusque unius generis probationibus, saltem per indirectum ac per varias conjecturas, & circumstantias, ad religionem Dominorum iudicum instruendam, probaverint dictum Ioannem Vreys Bernardi Vreys

fratrem fuisse. In antiquitate autem temporis hic nos versari per se manifestum est. † Cum enim in probanda cognatione ac proximitate initium faciendum aut saltem transeundum sit per communem parentem, l. *Iurisconsultus §. parentes De grad. affinit. Theophil. Inst. eod. tit. & ex confessione etiam Reorum, ultra probationes per Actores factas, constet Everardum Vreys & Annam Blitterfwyck ejus uxorem, fuisse Bernardi patrem & matrem; constet quoque eundem Everardum ante annum 1585, ex hac vita migrasse, nihil dubitandum est, in magna antiquitate hanc cognationis quæstionem versari; quia propè centenaria est, † Centum enim aut circiter annorum spatium antiquitatem ex omnium consensu inducit, Innoc. d. c. *Veniens 1. Alexan. & alij in l. Cum aliqui c. de sure delib. quæ plerisque minore etiam tempore constituitur, veluti nonaginta, Decius d. cons. 595. imò etiam quadraginta annis, Ant. de Burzio in d. c. Veniens 1. Decius in c. 1. nu. 13. de appellat. possimum quia in tanta multitudine testium utrimque productorum, & magno senio gravatorum, nemo sit qui Everardum viderit aut noverit; eoque præsertim considerato, quod Ioannes Vreys ante initium hujus litis amplius quàm quinquaginta annis ex hac vita excesserit, ut constet non tantum per testes Cameraci productos, sed etiam per extractum ex libris ac registris Ecclesiæ S. Vedasti Cameracensis, & antiqua testimonia pro parte viduæ Ioannis Vreys coram Officiali Cameracensi recepta.**

Neque his adversatur, quod Rei urgent, antiquitate temporis ad inducendas recipiendasque leviores probationes non intelligi, nisi quæ excesserit centesimum annum, non etiam quæ quoquo modo infra centum annos sit, Innoc. in d. cap. *Veniens, Imola in l. 2. §. idem labeo De aqua plu. arcen. Alexand. & las. in d. l. Cum aliqui, Alexan. cons. 6. Viso themate nu. 7. vol. 1. & quos refert Steph. Berrian. cons. 151. Videtur numerum nu. 5. vol. 7. Aymo Cravetta. De antiquit. temp. p. 1. nu. 4. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 5. nu. 63. quia intelligi debet de illis quæ requirunt tempus immemorabile, quale est centum annorum, Bald. in l. 2. c. de servit. & aqua. Cardinal. Zabarella & Felin. in c. *Si diligenti de prescript.* Unde ubi non requiritur probatio temporis immemoralis, sed tantum temporis antiquitas, sufficit notabile temporis spatium quinquaginta aut quadraginta, imò triginta annorum; prout secundum casus propositi conditionem probationes certæ non facile reperiuntur ultra triginta, quadraginta, aut quinquaginta annos; ita ut quoties notabile tempus lapsum reddit probationes difficiles, dicatur tempus antiquum, ad effectum minus perfectas probationes supplendi & corroborandi. Quod cum non sit à jure determinatum, nec determinari centâ regulâ possit, dependeatque à singularibus factorum circumstantijs, omnino probanda est eorum opinio, qui existimant, id iudicis arbitrio relinquendum esse, Ant. de Burzio & alij in c. *Illud de prescript. Molin. d. §. 5. nu. 64. Cravetta. d. 1. p. nu. 5.* † Multum etenim interest, quâ ratione consideretur antiquitas; an ad inducendam probationem in totum ex cursu temporis ut est in servitutibus ex longinquitate temporis, l. *Hoc iure §. dictum aqua. de aqua quot. & estiva.* ubi*

ubi ex tempore præterito ius in præfenti constituitur, *Cernens cons. 19. Videtur in hac nu. 10. vol. 2.* an vero ad adjuvandum vel suppleendum imperfectas probationes, *Dei. cons. 36. Pro tenui nu. 7.* ut sit in hac causa, in qua non agitur, ut ex lapso temporis Ioannes Vreys credatur fuisse frater Bernardi, sed ut Ioannes (circa quem concurrent tot qualitates inducetes extremam probabilitatem confraternitatis ejusdem ad Bernardum) credatur Bernardi frater fuisse; cum propter lapsum temporis per memoriam hominis probari nequeat directò Ioannem & Bernardum ex Everardo atque Anna natos esse.

Ut ergo ea, in quibus quoad hanc cognationem probationis, probabilitatisque vim constituis, ob oculos ponamus, in duo capita illa separabimus: in quorum primo ea retractabuntur, quæ ad cognationem, consanguinitatemque Bernardi & Ioannis simpliciter in genere probandam faciunt; in altero, quæ proximitatem seu fraternitatem arguunt. Et primò quidem non leve argumentum cognationis conjunctionisque continet, nominis, familiae, seu cognationis identitas, quod Ioannes cognomine Vreys tanto tempore semper usus fuerit, & ejus liberi ac posterij etiam nunc utantur; uti constat primùm ex depositionibus eorum, qui Cameraci producti sub hoc nomine & cognomine eum novisse testificantur: deinde ex registro præfactorum testimoniorum pro parte viduæ Ioannis Vreys ab hinc plusquam quinquaginta annis Cameraci receptorum, constat dictorum Actorum patrem & avum respectivè cognomen Vreys habuisse. Id quoque demonstrant litteræ testificæ filij ejusdem Ioannis inter testimonia Cameracensia exhibita, in quibus clericalis tonsura collata dicitur Ioanni filio Ioannis Vreys. Hæc igitur cognominis identitas in primis maximam verosimilitudinem adfert cognationis & consanguinitatis. † Sicut enim ex nominum diversitate, rerum & personarum quoque diversitas colligitur, *l. Si idem & quod ibi notant d. C. de condit. lra* quoque earundem conjunctio ex nominis identitate constituitur; præsertim quia sine delicto (quod non præsumitur, *l. Verum pro socio*) neque nominis, cognominis vel agnominis mutatio, *l. 1. c. De mutat. nominis*, neque alieni sine consensu ejus cuius id est, *l. Facta §. si sub condicione, vers. nihil enim ad §. c. Trebell.* assumptio fieri possit, *Paulus Paris. consil. 19. Ad resolutionem nu. 36. vol. 2.* Secundo hanc vehementissimam præsumptionem adjuvat gentilitium armorum, seu insignium, quibus dictus Ioannes Vreys in sua vita usus est, ac ejus posterij adhuc utantur; identitas. Probaverunt enim Actores per testes, atque item per antiquam picturam Cameraci suspensam, & per epitaphium seu sarcophagum Lucie Vreys, ei in Ecclesia Antverpiensi à marito suo Gabriele Terlago positum, quod hujusmodi arma in omnibus & per omnia conventiunt eum armis Everardi ac Bernardi Vreys, quæ in oppido Rhemenſi tam in sepulchris, quam tabulis ab eis positis, atque item vitreis fenestris conspiciuntur: sic quod ex cognominis atque armorum identitate proclivissimè sit præsumptio identitatis conjunctionis seu sanguinis.

19 Nam cum aliena arma & insignia nemo usur-

pare possit, invito eo, cuius sunt, *Bartol. in tradi. l. e. infg. & armis nu. 5. Paris. d. nu. 36.* nulla ratione præsumendum est, in ea re aliquid illiciti aut simulationis esse: præsertim quia ex eventu constet Ioannem sub prætextu ejus nominis & armorum nullius hæreditatem aut bona captasse, & illius hæredes justam habeant causam retinendi nomen & insignia paterna; etiamſi Rei postea Actoribus obijciant, quod filius Ioannis, relicto cognomine se appellaverit *Frankgreville*. Id enim non tam illius filio imputandum est, quam cognatis maternis, qui eum materno ac Gallico cognomine, tamquam in ea patria magis noto & pervulgato appellari maluerunt, quam exotico & Teutonico, quo alius nemo ibi utebatur. Tertio, si quid huic præsumptioni deest, ex eo quod fieri possit, ut nomen & arma alterius quis assumat, si alteri non noceatur, *Bart. d. nu. 5.* ut faciliè evenit in diversis provinciis, & longè ab invicem distantibus regionibus inter eos, qui nullo sanguinis fœdere conjunguntur, id supplebitur per tertium, forte admodum argumentum; quod scilicet satis constet Ioannem Vreys non Cameraci, ubi sedem sui matrimonij & domicilij habuit, sed in ditione Trajectensi in oppido Rhemenſi natum fuisse, & Cameracum per D. Henricum Bergensem tunc Episcopum Cameracensem evocatum, ac officinæ monetariæ præfectum fuisse. Probatum namque id est per testes deponentes, partim se scivisse, quod non Gallus, sed Teuto fuerit, partim se id ex ipso Ioanne Vreys audivisse; partim quod fama fuerit eum ex ditione Trajectensi oriundum fuisse: * cuius famæ probatio, uti superius dictum est, in proposita anti-
quæ rei questione sufficit, *Franc. Aret. d. cons. 37. nu. 1.* Ut generaliter ubicumque ex communiter accidentibus, probatio est difficilis, *decius d. cons. 595. nu. 6. & cons. 42. Pro facultate*. Quæ fama adjuvatur & dilatatur per vultum nominis S. Cameracæ, quod Cameraci & in vicinis locis inauditum, Ioannes dictæ tabulæ adpingi, & lustrali die in baptismo infanti cuiusdam imponi curavit: idè quod sui natalis soli, hoc est oppidi Rhemenſis patrona ac tutelaris Dea sit, uti per testes utrimque productos apertissimè constat. Sic quod ex concursu horum trium cognominis, armorum & patriæ, seu loci nativitatis, sufficiens videatur inducenda probatio cognationis & conjunctionis sanguinis Ioannis Vreys ac suæ posteritatis ad Bernardum Vreys. Quibus tribus si quartum ex adversariorum confessione ac communi fama, quæ in oppidulo Rhemenſi frequentatur, adjungatur, quod scilicet quidam ex eo nomine & sanguine illorum de Vreys, ex quibus Bernardus fuit, in extera regione derelicta patria agat, nulla amplius videtur esse dubitatio, quin is fuerit Ioannes Vreys, & ejus posteritas, cum de alio non appareat: † Nam personarum pluralitas in dubio non præsumitur, *gloss. l. Si procurator De condit. indeb. alij in l. Si quis servus §. Si inter duos De leg. 2. l. 1. consil. 114. Ad obiecta nu. 6. vol. 1. Baldus in l. Neque natales col. 2. c. De probat.* Quæ adversariorum confessio satis probata est per testimonia Amati Wyon Procuratoris generalis oppidi Duacensis, Ioannis Bauldraun, & aliorum plurium, qui testificantur cognatos Margaretæ viduæ Bernardi peten-

petentes hereditatem, ac bona Margaretae facilius depullos ac rejectos fuisse per Reos hujus causae, commemoratione heredum Bernardi Vreys peregrum agentium; qui supervenientes seu reversi maximam partem hereditatis ablaturi essent, comminantes bonorum sequestrationem donec de illis certiores efficerentur. Similem confessionem continet instrumentum divisionis ac transactionis inter eos, & Joannem Vreys de Dolre factam post mortem Margaretae, in qua adversus supervenientiam verorum heredum Bernardi, qui in exteris regionibus agere dicebantur, sibi invicem cautione praestiterunt; nullam rationem id factori, nisi vel certa scientia, vel ex fama compertum habuissent, esse vel fuisse alios, qui Bernardo sanguine conjunctiores essent ipsis condicentibus. Famae quoque praedictae probatio sufficiens extat in testimoniis Actorum, uti mox diximus, in probatione qualitatis seu confraternitatis Joannis Vreys ad Bernardum; ita quod omnibus bene perceptis, sufficientissima extet probatio de persona & nomine Joannis Vreys & liberorum suorum; sufficiens quoque de cognatione seu consanguinitate eorumdem ad quendam Bernardum Vreys, de cujus hereditate agitur.

Restat igitur, ut, quod hic praecipuum est, demonstretur Joannem Vreys Bernardi fratrem fuisse. Difficilior quidem est demonstratio, quam sit generalis cognationis probatio; sed tamen arbitramur de eo per Actores probatum esse, quod ad inducendam credulitatem & religionem amplissimorum Dominorum Iudicum instruendam, sufficere possit. Et primo quidem per praedictam adversariorum confessionem, de qua Duacenses testes deponunt, quod heredibus Margaretae hereditatem petentibus, sequestrum bonorum comminati sint propter metum redditus & reversionis heredum Bernardi in extera regione agentium. Cui proxima est illa cautio in praedicta divisione ac transactione cum Joanne Vreys de Dolre facta, cujus paulo ante meminimus: vanus enim futurus erat ille metus, quem velut per manus traditum hauserant, ex reditu ac supervenientia propinquorum heredum, si non arbitrati fuissent vel fratrem Bernardi, vel fratris liberos in extera regione degentes extare. Nam cum Rei dicunt se ex matretera Bernardi natos & procreatos, non debebant alicujus proximitatem vereri, nisi fratris ejusdem Bernardi, aut liberorum illius; cum evidentissime ex utriusque partis allegationibus constet Bernardum post fratrem suum Petrum, nullis relictis liberis decessisse: sic ut in successione nemo potior esse potuerit, nisi frater aut fratris liberi, *Authen. Cessante. C. De leg. hered.* Cui Reorum confessioni consonat & alia peculiaris confessio Gerardi van Haerlem, qui praecipuas partes inter eosdem Reos sustinet & ad agnitionem hujus fraternitatis valde facit; quod Julia Lucia filia, item Arnoldina Petri Colpyn uxor, omnino similes essent, & vultum referrent illorum de Vreys, cui conjuncta depositione alterius confessionis de qua deponit Margareta vanden Kerckhoven, quae deponit Gerardum van Haerlem ei confessum, quod Actores hujus causae essent proximi heredes Bernardi, minus videtur dubitandum, & omnium

Conf. Wamef. Tom. I.

minime si hujusmodi confessionibus adjungantur literae dicti Gerardi per Reos recognitae. Item quod literis suis ad Juliam Luciae filiam & scriptis apertam significationem fecerit, quod ipsis confortibus deberetur hereditas Bernardi. Quae Gerardi confessio & declaratio tam viva voce, quam literis facta omnino nocere debet Reis, etiam si ab uno tantum ex pluribus facta sit, & ut generaliter receptum sit, unius ex pluribus correis debendi, multo minus (ut est in casu proposito) Reis tantum; confessionem sive judicalem sive extrajudicalem non nocere alijs, *Bart. & alij in l. Ex duob. in princ. de duob. reis. Car. Ruyus conf. 92. Praemittendum nu. 6. vol. 1. nisi ad effectum interrompendae praescriptionis, l. Finali C. De duobus reis, Baldus conf. 43. Quidam Ser. Cechus vol. 5. nam cum sit facta, & in actis redacta, nulla contradictione, aut revocatione aliorum Reorum interveniente, tacito quodam assensu ab omnibus facta videtur; in eo praesertim actu, qui omnium nomine factus est, & quem vel singuli, vel omnes simul, aut per unum facere debebant (hoc est in responsione Reorum ad facta per Actores proposita) sic quod satis sufficiens extare videatur probatio, quod etiam ex conscientia ac suspicione Reorum, Bernardi frater aut illius liberi aliquando emergere ac supervenire possent. Quod etiam tendit illa omnium actorum & scripturarum suppressio, occasione transactionis cum Joanne Vreys de Dolre factae: eo nimirum tendens, ne ex eorum reliquijs Actores aliquando supervenientes sese instruerent, ac probationes suas conficerent; sic quod Actorum probatio pro facta haberi debeat, propter hujusmodi suppressionem, *l. Si De possessione & ibi Baldus & alij C. De probat. DD. in l. Providendum C. De postulan. Nic. Boerius decis. 292.* Etenim si Rei proferrent instrumenta divisionis, (quae *marghen scheede* appellantur) facile constaret, quos & quot liberos Everardus reliquerit; & sic etiam de Joanne Vreys, quem tempore mortis Everardi vixisse, & nondum patriam excessisse, satis probatur ex eo, quod Bernardo fratri suo bona patris transfulerit, pro recuperanda pecunia redemptionis per Bernardum pro se soluta.*

Secundum, quod ad hanc fraternitatem probandam facit, est, quod per sufficientes testes probatum sit, Bernardum in vita aliquando cum gemitu doluisse absentiam fratris sui Joannis, & quod vellet eum, seu ejus liberos heredes esse, si sciret quo loco essent: deponunt enim plerique se id ex ipso Petro & Bernardo audivisse; alij ex famulo Bernardi; alij ex Gerardo van Haerlem, qui confessus est se id ab ipso etiam Bernardo, & Joanne Moest dicti Bernardi receptore saepe audivisse; alij denique ex communi vulgi relatu: cujus generis testimonia in tanta antiquitate recipienda esse superius dictum est.

Tertio hujus probationem adjuvat vulgi fama de Joanne Vreys, Petri & Bernardi fratre, de ejus absentia atque admiratione multorum, quod non reverteretur, nec de eo nuntius aliquis adferretur: quam famam satis multi ex testibus probant; & plerique ex auditu seu relatu Gertrudis, quam plerique ex testibus tam Reorum quam

Q 3

Acto-

A Actorum dicunt esse Bernardi, alij Petri filiam illegitimam. Quorum depositioni non obstat assertio sororis Annæ religiosa; tum quia illa negativa est; tum quod deponat de tribus Everardi prolibus, quarum una fuerit in pueritia mortua; tum quod unica & singularis invenitur ac plurimorum testimonia contrario superetur, tum denique quod in forma probante non extet illius testimonium. Neque enim à Dominis Iudicibus huius causæ seu eorum Commissario aliquo examinata est; & certificationibus huiusmodi seu testimonijs extrajudicialibus fides adhiberi non debet, l. 3. §. *Idem Divus De testibus*: uti etiam constat per extractum ex statutis seu consuetudinibus Trajectensibus; quæ nudis certificationibus fidem adhiberi vetant. Eadem planè ratione non multum curanda videntur alia Reorum testimonia etiam ordinariè recepta; quatenus negativè tantum deponunt se nihil audisse de Ioanne secundo fratre Bernardi: huiusmodi enim negantia testimonia etiam innumera cedunt, semper affirmantibus quamvis numero paucioribus, gloss. l. *non proferre* §. *si plures De recepti. arbit.* Et inter eadem Reorum testimonia omnium minimè credendum est Elzæ Hermans; ob id, quod de eo tempore deponat, quo per ætatem nec videre, nec intelligere poterat, quod deposuit: nam cum deponendo dicat se esse septuaginta duorum annorum, necessarium est, quod retroacto numero annorum ab anno sexagesimo secundo, quo ejus testimonium receptum est, ad annum 1486, (quem rei ultimum de vita Annæ uxoris Everardi Vreys designant) eadem Elzæ tantum fuerit annorum sex aut circiter; quo tempore non est verosimile Annæ uxorem dicti Everardi statum suum numerumque suorum liberorum narrare, ac exponere voluisse infanti, neque etiam eandem Elzæ in infantia id intelligere aut memoria retinere post tam multos annos potuisse. † Licet enim testimonium puberis de eo, quod in impubere ætate pubertati proximus ac doli capax vidit, recipiatur, gloss. l. 3. §. *lege Iulian. de testib.* de eo tamen, quod in infantia aut eum infantia proximus fuit, vidit aut audivit fidem mereri non potest, Bart. in d. §. *lege Iulian. Lnd. Roman. conf.* 147. Honorabilis nu. 1. Ioan. Ignatius ad l. *Excipiuntur ad S. C. Silan. nu.* 36. Habet sapè infantia tenacem memoriam, multaque nobis ex ea ætate etiam senibus occurrunt, Lnd. Roman. d. *confil.* 157. sed quia incerta omnia, plerumque præsumitur error, Raph. Cumanus *conf.* 92. *An productus nu.* 3. de quo hic dubitandum non est quoad dictam Elzæ; tum ex alijs multis per Advocatum satis clare deductis; tum præcipue ex contrarietate, quæ ex collatione valetudinariæ & ordinariæ depositionis ejusdem deprehenditur: nam in valetudinaria dicit Everardum & Annam tantum duas proles habuisse; at in ordinaria testificatur de tribus. † Quæ contrarietas rei, de qua agitur, & ad quam testis producit, substantiam respicit; ideoque licet aliqualis variatio unius ejusdemque testis circa accessoria toleretur, nec fidem testi per omnia derogat, Bart. in l. *Eos ad legem Cornel. de falsi. Bald. in l. de quibus De legib.* non toleratur tamen sed fidem tollit, quæ est circa rei substantiam, Alex. *conf.* 154. Viso Themate vol. 5. Hippob. De Mar-

fil. sing. 618. *Quando variatio &c.* Et ne conciliatio, si alicui locus hic relictus putetur, quasi prior depositio de superstitibus liberis, posterior de defunctis accipienda sit, impedit illam, quod Elzæ deposuit, tertium illum defunctum natu majorem fuisse; quod constat verum non esse, quia ubique tam ab Actoribus, quam Reis constituitur Bernardus natu major.

Concludendo itaque nos subscripti V. I. Doctores (clarissimorum Dominorum ac aliorum quorumque rectius sententium iudicio semper salvo) arbitramur Actorum intentionem sufficienter probatam in magna rei antiquitate, quæ originem in personis Actorum non cepit, sed in Ioanne Vreys capta post mortem illius in liberis in pupillari ætate constitutis continuata fuit.

De testibus

S V M M A R I U M.

Testium examinatio.

1. Testimonijs non creditur.
2. Testes extra terminum auditi non probant.
3. Terminus à iudice præfixus ad aliquid agendum continet exclusionem ulterius temporis.
4. Delegatus ad testes audiendos subdelegare non potest.
5. Delegatus quis subdelegare possit.
6. Alii per alterum non acquirunt obligationem.
7. Stipulationem vitiat dissensus.

CONSILIUM C.

TOTA difficultas causæ, quæ indecisa pendet coram venerabili D. Officiali inter D. Bartholomæum Isebrandi Actorem, & D. Henricum Wilhelmi Reum, potissimum versatur circa articulum probationis; an videlicet Reus denarios sortis, quos pro liberatione seu redemptione annui redditus, quem Aleidis Dierix debuisse dicitur altari Beatæ Mariæ Parochialis Ecclesiæ de Heesche receperit, ac dictum redditum solvere promiserit. Et sanè existimamus nihil esse, quod ad solidam probationem Actori possit esse satis. Vfus est enim Actor ad id probandum duplici probationis genere, testimonijs & testibus: in priore genere hærendum non est; nam certificatio illa Scabinorum de Berliekem, lite nullà instituta, parte rea non vocatâ, & in forma juris minimè expedita, motum animi Domini Officialis informare non potest, aut probandi vim ullam habere: * Testibus enim, non testimonijs, quales sunt huiusmodi certificationes, credi debet, l. 3. §. *Idem Divus & ibi gloss. in V. testimonijs verific. & secundum hoc De testib.* Sanè id in universum omnibus testibus obijci de jure potest, quod prorsus sint in hac causa inutiles; quia recepti & examinati post dilationem & terminum à iudice præfixum. Nam decima octava Januarij anno 1556 concessus est terminus ad probandum ad sex septimanas, quarum dies exierat secundâ Martij sequentis, quâ die nemo testium receptus aut examinatus fuit, sed primum decimâ sextâ & decimâ nonâ Martij. * Quare debent omnes huiusmodi testes, ut in simili deciderit Nicolaus